

Pipás – (2025, r. Goldberg Emília)

Rózsa Tamás:

Szabadság vagy rabság?

Goldberg Emília első nagyjátékfilmje a németországi Cottbusi Nemzetközi Fimfesztiválon debütált 2025. novemberében. A magyarországi nézők a 45. Magyar Filmszemle programjában láthatták először 2026. február 6-án.

A *Pipás* egy független finanszírozású magyar filmdráma, amely az 1930-s években játszódik, és az alföldi bérnyilkos, *Pipás Pista* (született *Fődi Viktória*) valós történetét dolgozza fel, akiről letartóztatása után derül ki, hogy nőnek született, de férfiként élt. A kivégzésre váró *Pipás* a börtönben ismeri meg az intézmény református lelkészének lányát, *Irmát*, aki írni és olvasni tanítja abban a reményben, hogy *Pipást* megtéríti. A két nő között fokozatosan érzelmi kötelék alakul ki. Az elmélyülő kapcsolat mellett a feszültség is nő, hiszen közeledik a bérnyilkos kivégzésének napja is. *Pipás* végül kegyelmet kap, de ezért *Irma* a függetlenségével fizet.

A két nő más szociális háttérből érkezik, ám sorsuk közös. A nyitó jelenetekben először egy harmincas életkorú nővel találkozunk, aki éppen egy elsötétített lakásban az ágyon fekvve heves vérzéssel járó menstruációtól szenved. Ő *Irma*, aki református lelkész apjával él, és évek óta nem tud egyedül kimozdulni a lakásból. *Irma* megformálója *Stork Natasa*, aki legutóbbi filmjei után (*Felkészülés meghatározatlan ideig tartó együttlétre* és *Veszélyes lehet a fagy*) ismét egy introvertált, érzelmeit nehezen kifejező nőt alakít, és újra női rendező irányítása mellett. Maníroktól mentes játékával hibátlanul hozza a karaktert. Hangjának tónusa, arcának kisugárzása, jellemének atmoszférája alkalmassá teszi ilyen szerepek megvalósítására. Két dolog is nyomasztja. Egyrészt apja folyamatos pressziója, hogy férjhez menjen egy apja által kiszemelt férfihoz, másrészt pedig anyja halála. Édesanyja *Irma* szülésébe hal bele, aki emiatt gyilkosnak érzi magát, önmaga lelki börtönében él.

Pipással viszont egy valódi börtönben találkozunk először, de férfi rabok között, hiszen választott identitásának megfelelő intézménybe zárják be. Szintén véres képsorok

között ismerkedünk meg vele, hiszen a férfi rabok összeverik és megerőszakolják. A bérgyilkos megformálója *Török-Illyés Orsolya*, akit többnyire pszichológiai központú, független, szerzői filmekben szoktunk látni. Kívülről maskulinnak ható személyisége mögött feszültségtől izzó belső van: nőként született, férfiként élt és fizikai erőszakkal járó cselekedeteket hajt végre. Identitásépítésének része „vérrel kivívott” túlélés.

Irmának a test „belülről” fáj és vérez, míg *Pipásnak* a múltja vértől szennyezett. A vér közös törékenységük jelképe is lehet.

A film kifejezetten *Pipás* és *Irma* kapcsolatát helyezi a középpontba: az egymásra találás, a kölcsönös támogatás, a társadalmi és morális határok feszegetése, a szabadság és rabság ellentmondásos helyzete. *Pipás* végül *Irma* segítségével megmenekül a kivégzés elől, életben maradhat, ám élete végéig börtönben kell maradnia. *Irma* ezért a függetlenségével fizet, kényszerből házasságot kell kötnie, így mindkét főszereplő sorsa végérvényesen összefonódik. Személyes szabadságuk egész életre sérül.

A film vizuális csúcspontja a tiszavirágzás-jelenet, egy természeti kép. Ez a jelenség évente csak egyszer, egy napig látható. Az élet törékeny szépségét, a tiszavirágok röpte által pedig a szabadságot és a megtisztulást jelképezi. A Tisza képileg berobbanó horizontja szétfeszíti a filmben eddig látott zárt tereket.

Goldberg Emília (aki nem csak rendezőként, hanem forgatókönyvíróként is jegyzi a filmet) alkotói formanyelve visszafogott, ám az érzékeny színészi alakítások érett munkára utalnak. A film az elejétől a végéig nem veszít koncepciójából, a szerzői szándék egyértelmű és világos.

Aki egy true crime sztorit vár, részben csalódní fog, hiszen a film nem egy kriminológiai feldolgozás, hanem sokkal inkább egy mélyen emberi, identitásközpontú dráma. A film nem szenzációnak tálalja *Pipás* rejtett személyiségét, hanem érzékenyen próbálja megérteni helyzetét a korabeli patriarchális társadalomban. A szűk helyszíneken játszódó filmben, szűk kivágásban felvett képeken inkább a személyes történetekre fókuszál, és így nyit horizontot az intimitásra, személyiségvállalásra és a szabadság hiányára.

Alkotók:

rendező: *Goldberg Emília* - forgatókönyvíró: *Goldberg Emília, Móraý Gábor* - operatőr: *Szilágyi Gábor* - vágó: *Dunai László* - producer: *Pusztai Ferenc, Pfeiffer Linda* - főszereplők: *Török-Illyés Orsolya, Stork Natasa*